

Mer om våre russiske kontakter

Birgit D. Nielsen

Barentssekretariatet var velvillige i år også, de innvilga neste hele det omsøkte beløpet, slik at vi kunne dra tre stykker fra Troms for å overvære bruksprøvene på mezen-hest i Mezen kommune i Arkhangelsk fylke i slutten av februar 2011.

Morten Furunes, tidligere rådgiver hos Fylkesmannen i Troms var med oss som kjentmann og skåltaler – Fia (Inger Sofie Andreassen) og jeg var alslagets utsendte. Jeg var i Mezen for andre gang og møtte igjen mye trivelige hestefolk som det var en stor glede også å få introdusere Fia for.

Prosjektet i år som i fjor var et samarbeid mellom alslaget og Arkhangelsk forskningsinstitutt for landbruk. Vi blei tatt i mot i Arkhangelsk av Irina Jurijeva – ansvarlig for hest ved forskningsinstituttet, og den som har det overordna ansvaret i Arkhangelsk fylke for bevaring og utvikling av mezen-hesten. Vi hadde den første dagen et møte på forskningsinstituttet som hadde en formell del hvor planer for videre samarbeid blei diskutert og en uformell del hvor hestepraten gikk lett og engasjert med følge av kaffe/te, vodka og småkaker.

Dagen etter gikk turen til Mezen, en dagsreise med bil fra Arkhangelsk by – enklest om vinteren for da er alle de vanvittig digre elvene som veien må gå over islagt.

Vi blei innlosjert i Kimzcha, en landsby omtrent som Norsk Folkemuseum, bare russisk, uten innlagt vann, men med flere museer, skole og offentlig badstue og knappe 100 innbyggere og løse hester i gatene. Vertinna vår i Kimzcha, Nina, var ei fantastisk gjestfri dame, med kokkeleringskunster utenom det vanlige – så vi fikk nok og god mat, det er helt sikkert!

Så var det bruksprøvene. De foregikk på elva Mezen, hvor det var brøyta en 1000 m bane, og hvor det var satt opp tribune med flagg, det var kommentatorbuss og serveringsbil. I tillegg foregikk det mye privat servering i bilene som var parkert på området.

Det var selebre gjester som var med på årets bruksprøver; Arkhangelsk landbruks- og handelsminister, samt direktøren for Landbruksbanken. De var med begge dagene og mange møter blei holdt, kontakter skapt og avtaler gjort i løpet av disse dagene. Fia og jeg fikk også være med på et av disse møtene hvor Morten Furunes gjorde noen avtaler med en avtale landbruks- og handelsminister på vegne av noen norske aktører i det russiske markedet. Interessant å se hvordan sånt foregår.

Men så; over til bruksprøvene. Dette var de 7. bruksprøvene for denne hesterasen. De brukes som en del av informasjonen som forskningsinstituttet legger til grunn i sine anbefalinger for avlsarbeidet. I tillegg er bruksprøvene konkurranser hvor penger og ære står på spill. Det gir temperatur til arrangementet, ja i overført betydning da. Den ytre temperaturen var i grunnen krevende; 20 minusgrader og 18 s/m vind, men vi hadde kledd oss etter forholdene og klarte oss bra. Fia bidro med varmeinnlegg i sokker og votter, så da var sjøl tolk Julia varm.

Bruksprøvene besto av mange ulike klasser som troika, vakreste ekvipasje med tradisjonelt utstyr, trekkprøve, hurtigprøve, og prøve med lass i snø. Bare tre av øvelsene inngikk i konkurransen om den gjeveste tittelen "Absolutt Champion". Det var en prøve på tid med 400 kg lass på sleden 2 km i skritt, en travprøve med lettere lass i 15 km for hingster og hopper, 30 km for vallaker og en prøve med lass i løs-snø i skritt, på tid.

Dette var tøffe prøver for tøffe hester som alle sammen går i daglig arbeid. Vi opplevde at kulturen var noe ulik dagens hestekultur hos oss – hvor vi ikke krever så veldig mye fysisk hardt arbeid av hesta

våre, hvor de har rikelig tilgang på fôr til enhver tid og hvor dekken kommer på straks de er litt svette. Mezen-hestene er fortsatt arbeidshester i jord- og skogbruket og tilgangen på nok og godt nok fôr er ikke alltid tilstrekkelig, men stoltheten og hestekunnskapen og engasjementet rundt rasen er helt gjenkjennelig!

Bruksprøvene var som sagt lagt opp som konkurranser og publikum var invitert til å være med og vedde på vinnerne. Det var ikke pengespill, men det burde det kanskje ha vært, for tror dere ikke Fia satsa på den minste lille røde, Motobåt; og han gikk jammen hen og vant det hele! Hadde vi tatt ham med hjem og vist ham for kåring tror vi han hadde blitt godkjent. Ved neste korsvei; på ub, tror vi han hadde gjort det svært bra for makan til arbeidsvilje skal du leite lenge etter! Det som var litt ekstra stas var at Motobåt kom fra en gård hvor det bare var unggutter i 17 – 19 års alderen som holdt på med hest og de var riktig flinke. Hesta fra den gården var svært velstelt og i godt hold, så det var litt ekstra stas at ung-gutta konkurrerte ut alle de gamle hestekara.

Da "Absolutt Champion" var utropt var det høytidelig flagg-firings-seremoni hvor kusken firte flagget og nasjonalsangen blei spilt. De kan dette med høytidelige seremonier russerne. Også kan de dette med kulturell stolthet; for nå bar det til byens kulturhus med en times lang forestilling av det lokale koret, svært bra! Med en konfransier som så ut som om hun kom fra Hollywood på 1960-tallet, helt utrolig og fascinerende.

Så var det fest; og dette kan de også, russerne; det var mat og drikke på bordet umiddelbart; brød, salater, kjøtt, rød saft og vodka og full musikk, skåltaler og dans. Vi fikk god trening i å holde taler alle sammen og Julia tolk rodde oss i land når vi kom for langt utpå viddene tror vi. Vi fikk også øvd oss i å danse med og uten tolk – alt sammen fantastisk morsomme opplevelser. Så var det middag (og vi som trodde at det var det vi hadde spist, men det var bare forretten), nesten tårevåt avskjed og "hjem" til Kimzcha hvor Nina venta oss med full middag.

Som dere forstår; besøket kan anbefales og om 2 år reiser vi kanskje mange fra Troms til bruksprøvene i Mezen? Vi får sikkert også invitasjon til å besøke den største avlsgården for mezen- hester som har i underkant av 100 hester på stallen og som bruker de voksne hestene daglig i arbeid. Det er som å komme tilbake til 1950-tallet, masse interessant å se og oppleve der også. – og trivelige hestefolk!

Vårt vertskap i Arkhangelsk, Irina og Natalja besøkte oss og vår avslutning av ub og hingsteutstillinga i april i år. De fikk også se en del av Nord-Norge på turen; Fia var god guide og vert og reiste til og med på besøk med dem til Senja fjordhestgård og Leon Johansson. Russerne kjenner Leon fra et samarbeid som Senja videregående og landbruksskolen i Arkhangelsk har hatt gjennom mange år.

Irina målte mange av våre hester og er i gang med å skrive en artikkel om hesterasene i et russisk tidsskrift. Hun synes våre bruksprøver var litt pinglete, men at hestene våre var svært velstelt og ikke minst veloppdragne og lydige.

Nå venter vi spent på resultater av DNA-undersøkelsene på Norges Veterinærhøgskole hvor det skal sammenliknes gener mellom lyngshest og mezenhest. På reisa i Russland kom vi også i kontakt med en dame fra Narjan-Mar i Komi republikken. De har også en lokal hesterase der; petsjorahest, som hun mente likna enda mer på lyngshest enn mezenhesten gjør. Kanskje vi får til et samarbeid der også.

Vi har mye å lære av hverandre og om hverandre – det er et stort pluss å få ha disse russiske kontaktene. Dette samarbeidet kan også føre til at vi får vite litt mer om hvor hesten kommer fra – det er spennende med opprinneshistorier og det vil kunne være nyttig i vår videre markedsføring og utvikling av hesterasen vår.